

Chuyên đề: Làm tròn số đến hàng chục, hàng trăm - Cùng mẹ đi chợ

Chào các con! Hôm nay, chúng ta sẽ cùng nhau học một "bí kíp" toán học siêu hay ho mà các con có thể dùng ngay khi đi chợ hay đi siêu thị cùng bố mẹ đấy. Đó chính là **làm tròn số**! Các con có bao giờ thắc mắc tại sao mẹ có thể nhắm tính rất nhanh tổng số tiền phải trả không? Bí kíp nằm ở đây đó!

1. Làm tròn số là gì? Tại sao chúng ta cần làm tròn số?

Làm tròn số là cách chúng ta biến một số lẻ (ví dụ: 38, 123) thành một số tròn chục (40) hoặc tròn trăm (100) gần nhất với nó. Việc này giúp cho:

- **Tính toán nhanh hơn:** Cộng, trừ các số tròn chục, tròn trăm luôn dễ hơn các số lẻ.
- **Ước lượng dễ dàng:** Giúp con đoán nhanh xem tổng số tiền mua hàng là khoảng bao nhiêu, có đủ tiền trả không.

Hãy tưởng tượng các con số đứng trên một con đường. Các số tròn chục (10, 20, 30,...) và tròn trăm (100, 200, 300,...) là những trạm nghỉ. Khi làm tròn, chúng ta sẽ tìm xem một con số bất kỳ đang ở gần trạm nghỉ nào nhất nhé!

2. Quy tắc làm tròn số đến hàng chục

Để làm tròn một số đến hàng chục, chúng ta sẽ làm theo một quy tắc rất đơn giản. Các con hãy nhìn vào chữ số ở **hàng đơn vị** của số đó nhé!

Quy tắc: Khi làm tròn số đến hàng chục, ta so sánh chữ số hàng đơn vị với số 5.

- Nếu chữ số hàng đơn vị là **0, 1, 2, 3, 4 (bé hơn 5)**, chúng ta sẽ **làm tròn xuống**. Tức là ta giữ nguyên chữ số hàng chục và biến chữ số hàng đơn vị thành 0.
- Nếu chữ số hàng đơn vị là **5, 6, 7, 8, 9 (lớn hơn hoặc bằng 5)**, chúng ta sẽ **làm tròn lên**. Tức là ta cộng thêm 1 vào chữ số hàng chục và biến chữ số hàng đơn vị thành 0.

Ví dụ minh họa:

1. Ví dụ 1: Làm tròn số 43 đến hàng chục.

- **Bước 1:** Xác định chữ số hàng đơn vị. Chữ số hàng đơn vị của 43 là **3**.
- **Bước 2:** So sánh với 5. Ta thấy **3 < 5**.
- **Bước 3:** Áp dụng quy tắc làm tròn xuống. Ta giữ nguyên chữ số hàng chục là 4, và đổi chữ số hàng đơn vị thành 0.
- **Kết quả:** Số 43 làm tròn đến hàng chục được **40**. (43 gần số 40 hơn là số 50).

2. Ví dụ 2: Làm tròn số 78 đến hàng chục.

- **Bước 1:** Chữ số hàng đơn vị của 78 là **8**.
- **Bước 2:** So sánh với 5. Ta thấy **8 > 5**.

- **Bước 3:** Áp dụng quy tắc làm tròn lên. Ta cộng thêm 1 vào chữ số hàng chục ($7 + 1 = 8$), và đổi chữ số hàng đơn vị thành 0.
- **Kết quả:** Số 78 làm tròn đến hàng chục được **80**. (78 gần số 80 hơn là số 70).

3. Ví dụ 3: Làm tròn số 125 đến hàng chục.

- **Bước 1:** Chữ số hàng đơn vị của 125 là **5**.
- **Bước 2:** So sánh với 5. Ta thấy **$5 = 5$** .
- **Bước 3:** Áp dụng quy tắc làm tròn lên. Ta cộng thêm 1 vào chữ số hàng chục ($2 + 1 = 3$), giữ nguyên chữ số hàng trăm, và đổi chữ số hàng đơn vị thành 0.
- **Kết quả:** Số 125 làm tròn đến hàng chục được **130**.

3. Quy tắc làm tròn số đến hàng trăm

Tương tự như làm tròn đến hàng chục, khi làm tròn đến hàng trăm, chúng ta cũng có một quy tắc rất dễ nhớ. Lần này, các con hãy nhìn vào chữ số ở **hàng chục** nhé!

Quy tắc: Khi làm tròn số đến hàng trăm, ta so sánh chữ số hàng chục với số 5.

- Nếu chữ số hàng chục là **0, 1, 2, 3, 4 (bé hơn 5)**, chúng ta sẽ **làm tròn xuống**. Tức là ta giữ nguyên chữ số hàng trăm và biến các chữ số hàng chục, hàng đơn vị thành 0.

- Nếu chữ số hàng chục là **5, 6, 7, 8, 9 (lớn hơn hoặc bằng 5)**, chúng ta sẽ **làm tròn lên**. Tức là ta cộng thêm 1 vào chữ số hàng trăm và biến các chữ số hàng chục, hàng đơn vị thành 0.

Ví dụ minh họa:

1. Ví dụ 1: Làm tròn số 321 đến hàng trăm.

- **Bước 1:** Xác định chữ số hàng chục. Chữ số hàng chục của 321 là **2**.
- **Bước 2:** So sánh với 5. Ta thấy **2 < 5**.
- **Bước 3:** Áp dụng quy tắc làm tròn xuống. Ta giữ nguyên chữ số hàng trăm là 3, và đổi chữ số hàng chục và đơn vị thành 0.
- **Kết quả:** Số 321 làm tròn đến hàng trăm được **300**. (321 gần số 300 hơn là số 400).

2. Ví dụ 2: Làm tròn số 876 đến hàng trăm.

- **Bước 1:** Chữ số hàng chục của 876 là **7**.
- **Bước 2:** So sánh với 5. Ta thấy **7 > 5**.
- **Bước 3:** Áp dụng quy tắc làm tròn lên. Ta cộng thêm 1 vào chữ số hàng trăm ($8 + 1 = 9$), và đổi chữ số hàng chục và đơn vị thành 0.
- **Kết quả:** Số 876 làm tròn đến hàng trăm được **900**. (876 gần số 900 hơn là số 800).

3. Ví dụ 3: Làm tròn số 450 đến hàng trăm.

- **Bước 1:** Chữ số hàng chục của 450 là **5**.

- **Bước 2:** So sánh với 5. Ta thấy **5 = 5**.
- **Bước 3:** Áp dụng quy tắc làm tròn lên. Ta cộng thêm 1 vào chữ số hàng trăm ($4 + 1 = 5$), và đổi chữ số hàng chục và đơn vị thành 0.
- **Kết quả:** Số 450 làm tròn đến hàng trăm được **500**.

4. Tình huống thực tế: Bé đi siêu thị cùng mẹ

Bây giờ, chúng ta hãy cùng áp dụng "bí kíp" vừa học vào một tình huống thực tế nhé!

Hôm nay, mẹ đưa An đi siêu thị và cho An 1.000 đồng (giả sử) để mua một vài món đồ. Dưới đây là danh sách những món An muốn mua và giá của chúng:

Món hàng	Giá tiền (đồng)
Một hộp sữa chua	128 đồng
Một cái bánh quy	275 đồng
Một hộp bút chì màu	432 đồng

An không biết mình có đủ 1.000 đồng để mua hết các món đồ này không. Chúng ta hãy giúp An ước lượng bằng cách làm tròn nhé!

Cách 1: Ước lượng bằng cách làm tròn đến hàng chục

Chúng ta sẽ làm tròn giá của từng món hàng đến hàng chục gần nhất.

- Hộp sữa chua 128 đồng: Chữ số hàng đơn vị là 8 (> 5), làm tròn lên thành **130 đồng**.

- Bánh quy 275 đồng: Chữ số hàng đơn vị là 5, làm tròn lên thành **280 đồng**.
- Hộp bút chì màu 432 đồng: Chữ số hàng đơn vị là 2 (5), làm tròn xuống thành **430 đồng**.

Bây giờ, cộng các số đã làm tròn lại:

$$130 + 280 + 430 = 840 \text{ (đồng)}$$

An ước lượng tổng số tiền là khoảng 840 đồng. Vì 840 < 1.000, nên An nghĩ mình đủ tiền.

Cách 2: Ước lượng bằng cách làm tròn đến hàng trăm

Để tính nhẩm nhanh hơn nữa, An có thể làm tròn giá đến hàng trăm.

- Hộp sữa chua 128 đồng: Chữ số hàng chục là 2 (5), làm tròn xuống thành **100 đồng**.
- Bánh quy 275 đồng: Chữ số hàng chục là 7 (> 5), làm tròn lên thành **300 đồng**.
- Hộp bút chì màu 432 đồng: Chữ số hàng chục là 3 (5), làm tròn xuống thành **400 đồng**.

Bây giờ, cộng các số đã làm tròn lại:

$$100 + 300 + 400 = 800 \text{ (đồng)}$$

An ước lượng tổng số tiền là khoảng 800 đồng. Cách này tính nhẩm rất nhanh! Vì 800 < 1.000, An càng chắc chắn mình đủ tiền.

So sánh kết quả

Bây giờ, chúng ta hãy tính tổng chính xác số tiền An phải trả nhé:

$$128 + 275 + 432 = 835 \text{ (đồng)}$$

- Tổng tiền thực tế: **835 đồng**
- Ước lượng theo hàng chục: **840 đồng** (chỉ chênh lệch 5 đồng, rất chính xác!)
- Ước lượng theo hàng trăm: **800 đồng** (chênh lệch 35 đồng, không chính xác bằng nhưng rất dễ nhầm)

Kết luận: Cả hai cách làm tròn đều giúp An ước lượng nhanh và biết rằng mình đủ tiền để mua sắm. Làm tròn số thật là một công cụ hữu ích phải không nào?

5. Luyện tập củng cố

Để trở thành chuyên gia làm tròn số, các con hãy thử làm các bài tập dưới đây nhé!

1. **Bài 1:** Làm tròn các số sau đến hàng chục: 57, 82, 195, 401.
2. **Bài 2:** Làm tròn các số sau đến hàng trăm: 289, 550, 714, 992.
3. **Bài 3 (Thử thách đi chợ):** Mẹ đưa cho con 500 đồng và nhờ con mua một chai nước mắm giá 185 đồng và một gói bột canh giá 115 đồng. Bằng cách làm tròn đến hàng trăm, hãy ước lượng xem con có đủ tiền không? Sau đó, tính tổng chính xác để kiểm tra lại nhé!

Đáp án

Bài 1:

- 57 làm tròn thành 60
- 82 làm tròn thành 80
- 195 làm tròn thành 200
- 401 làm tròn thành 400

Bài 2:

- 289 làm tròn thành 300
- 550 làm tròn thành 600
- 714 làm tròn thành 700
- 992 làm tròn thành 1000

Bài 3:

- **Ước lượng:** 185 đồng làm tròn đến hàng trăm là 200 đồng. 115 đồng làm tròn đến hàng trăm là 100 đồng. Tổng ước lượng: $200 + 100 = 300$ đồng. Vì $300 < 500$, nên con ước lượng là đủ tiền.
- **Tính chính xác:** $185 + 115 = 300$ đồng.
- **Kết luận:** Con đủ tiền mua hàng cho mẹ. Lần này, kết quả ước lượng và kết quả thực tế giống hệt nhau!

Chúc mừng các con đã hoàn thành bài học! Từ giờ, hãy thử áp dụng "bí kíp" làm tròn số mỗi khi đi mua sắm cùng bố mẹ nhé. Chắc chắn mọi người sẽ rất ngạc nhiên về khả năng tính nhẩm của các con đấy!